

Regeringskansliet
Finansdepartementet

fi.registrator@regeringskansliet.se

fi.df.remissor@regeringskansliet.se

Yttrande över delbetänkandet digitalforvaltning.nu (SOU 2017:23)

Sammanfattning

Länsstyrelsen Västernorrland välkomnar utredningens betänkande, tillstyrker i huvudsak dess förslag och delar i huvudsak dess bedömningar. Länsstyrelsen delar utredningens synpunkt att det behövs en övergripande plan för att stärka digitaliseringen av offentlig sektor, inklusive de punkter som bör ingå i en sådan plan. Länsstyrelsen betonar att det är regeringen som har det faktiska ansvaret för styrningen. I frågan om vilken nationell myndighet som bör ha ett samlat ansvar att stödja regeringen gör länsstyrelsen delvis andra bedömningar och slutsatser än utredningen.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen delar utredningens samlade förslag som innebär en mer långsiktigt stabil och kraftfull organisering av det aktuella området. Det svarar väl mot den önskan som regeringen bl.a. uttalar i direktiven: att stärka styrningen av samarbetet och samverkan över myndighetsgränserna, vilket leder till att digitaliseringen i den offentliga sektorn effektiviseras, samtidigt som förutsättningarna för en medborgarcentrerad, innovativ och effektiv verksamhetsutveckling förbättras. I den svenska förvaltningsmodellen, med fristående myndigheter och kommunalt självstyre, är styrning från statsmakterna den enda styrning som egentligen står till buds.

Att regeringens mål för de statliga myndigheterna och andra berörda aktörer förtydligas kommer enligt länsstyrelsens uppfattning även leda till att myndigheternas interna målformuleringar och målstyrning för digitaliseringsarbetet tydliggörs och förbättras, liksom uppföljningen av målen.

Länsstyrelsen välkomnar särskilt de delar där utredningen betonar att målen ska sättas med fokus på nytta och externt användarbehov.

Avsnitt 4.1 Sverige har halkat efter

Länsstyrelsen delar helt utredningens bedömning att Sverige har halkat efter jämförbara länder inom digital förvaltning, och orsakerna till det, främst att frågorna om digitalisering inte prioriterats.

2017-06-21

Dnr. 341-2218-17
Ert dnr. Fi2017/01289/DF

Vi vill i detta även hänvisa till de synpunkter vi lämnat gemensamt med samtliga länsstyrelser på remissen av E-delegationens betänkande SOU 2015:66 En förvaltning som håller ihop (N2015/5090/EF). Inte minst gäller det våra synpunkter om avsaknaden av en helhetsorienterad systemstyrning, och vikten att utvecklingen av den digitala förvaltningen är nytto- och behovsstyrd.

Avsnitt 4.2 En nationell digital infrastruktur

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att förvaltningspolitiken bör utformas med utgångspunkt i det offentliga del i utvecklingen: att staten kan spela olika roller, som t.ex. möjliggörare, kund och garant, och att dessa roller även kan uppträda parallellt. Det samlade ansvaret för detta kan inte delegeras utan hör därför hemma på den politiska nivån.

Avsnitt 4.3 Informationssäkerhet, integritetsskydd och personuppgiftsansvar

Länsstyrelsen välkomnar att detta ämnesområde har lyfts upp tidigt och på en särskilt framskjuten plats i betänkandet, före själva delförslaget om en nationell förvaltningspolitik i nästa avsnitt. Prioriteringen bör spegla det faktiska arbetet inom det offentliga digitalisering. Det hade därför också varit lämpligt att låta detta synsätt komma till uttryck i rangordningen av de sju huvudpunkter som räknas upp i planen i avsnitt 4.4.

På sätt och vis materialiseras och sammanfattas både de nya arbetssätt och de tekniska lösningar som digitaliseringen innebär i förändrade och utökade krav på rubrikens område – nya möjligheter, och nya risker, visar sig kanske tydligast genom sina konsekvenser för integritet och säkerhet (där det sista inkluderar egen tillgång till systemen). Det ligger delvis i sakens natur att säkerhetsaspekter identifieras först när en innovation fått genomslag, och inte sällan genom disruptiva förändringar. Men även om man bortser från det har arbetet inom den offentliga digitala förvaltningen präglats i alltför hög grad av reaktiva insatser, som ytterst bottnar i bristande insikter och kompetens på området. Detta faktum leder till ökade risker för att samhällsviktiga funktioner blir mer sårbara eller slås ut.

I dag fördelas, som utredningen redogör för, ansvaret för dessa frågor mellan olika myndigheter med olika perspektiv och arbetssätt beroende på uppdrag, däribland länsstyrelserna. Detta är en relativt naturlig och ändamålsenlig ordning, och behöver inte i sig innebära en nackdel för integriteten och säkerheten. Länsstyrelsen delar bedömningen att det är en stor fördel, där tydliga effektivitets- och samordningsvinster kan nås, om integritets- och informationssäkerhetsarbetet prioriteras och integreras tydligare i styrningen och utvecklingen av det offentliga digitalisering.

Avsnitt 4.4 Förvaltningspolitik för en nationell digital infrastruktur

Länsstyrelsen delar helt förslaget i avsnittets inledning, om en övergripande plan, inklusive dess sju punkter. Som tidigare nämnts behöver dock frågor om informationssäkerhet och integritet få en mer framskjuten plats. Med

2017-06-21

Dnr. 341-2218-17
Ert dnr. Fi2017/01289/DF

detta sagt vill länsstyrelsen även tillstyrka de enskilda förslagen i respektive underavsnitt, nämligen följande:

- förslaget i avsnitt 4.4.1 om regeringens tydliga och styrande mål för när digital förvaltning ska vara genomförd på respektive myndighet,
- förslaget i 4.4.2 om ett samlat myndighetsansvar för förvaltning av nationella digitala tjänster,
- förslaget i 4.4.3 om skyldigheten att erbjuda elektronisk kommunikation i kontakten med enskilda, och åiterrapportering om åtgärder för detta,
- förslaget i 4.4.4. om en gemensam målbild för samverkan inom den offentliga förvaltningen.

Avsnitt 4.5 Behovet av ett samlat ansvar

Länsstyrelsen vill framhålla de inledande slutsatser som utredningen lämnar i avsnittets inledning: nämligen följande:

Grunden är att regeringen styr myndigheterna och att myndigheternas ledningar inför regeringen svarar för att målen uppnås. Det är centralt att myndigheterna samverkar.

Uppgiften är så omfattande att regeringen måste kunna förfoga över förvaltningens samlade digitala kompetens. Det betyder att de arbetsmodeller som utvecklats under E-delegationen och eSam måste utnyttjas även i fortsättningen. Länsstyrelsen anser att dessa arbetsmodeller inte bara ska behållas och utnyttjas, utan kan förstärkas ytterligare och ges en tydligare organisatorisk roll.

Vad som behöver tillföras är en permanent organisatorisk kärna som kan fylla funktionen att både stödja regeringen samt stödja och samordna myndigheterna. Länsstyrelsen betonar särskilt, utifrån vårt eget uppdrag och erfarenhet, att stöd, samverkan och samordning mellan myndigheter kan göras mycket framgångsrik och dynamisk. Här är det en avgörande faktor, att den funktion som fått stöd- och samordningsansvaret också ges ett tydligt uppdrag som innefattar ett brett mandat. Därför behöver denna kärnfunktion också kunna normera sådant som ska vara gemensamt i form av standarder, men även utfärda föreskrifter.

Med detta sagt kan länsstyrelsen tillstyrka samtliga delförslag i underavsnitt 4.5.1. – 4.5.6. Förslaget i 4.5.7 om en enrådsmyndighet anser länsstyrelsen särskilt angeläget, med tanke på den närmast symboliska rollen för chefen för den myndighet som får uppdraget. Genom tillägget i 4.5.9 tillgodoses och kompletteras denna lösning väl genom att de ovan nämnda, befintliga kollegiala arbetsmodellerna, tydligt knyts till ledningen genom ett råd digitaliseringssamverkan.

4.5.10 Ansvarig nationell myndighet

Inledningsvis kan länsstyrelsen – utan att i sak koppla frågan till vilken myndighet som bör förordas och de kriterier som ställs upp för detta – konstatera att Statens Servicecenter (SSC) räknas upp som en av flera

2017-06-21

Dnr. 341-2218-17
Ert dnr. Fi2017/01289/DF

tänkbara myndigheter. Till skillnad från samtliga omnämnda myndigheter gör dock utredningen ingen saklig genomgång av vilka för- och nackdelar som SSC har i sammanhanget, utifrån de uppställda kriterierna. Det hade varit intressant och bidragit till helhetsbedömningen om en saklig genomgång hade gjorts även för denna myndighet.

Mot bakgrund av vad vi sagt i föregående avsnitt, och de uppdrag som bör läggas på en nationell myndighet, vill länsstyrelsen lämna några anmärkningar i sak om de kriterier som utredningen lagt till grund för vilken myndighet som utpekas. De sakliga kriterierna i och för sig är väl uppdelade och definierade av utredningen och behöver inte kompletteras eller ändras. Men i valet mellan den första kategorin, "sektorsmyndighet med it-tung kärnverksamhet", och den andra, "en myndighet med stabsfunktion åt regeringen", bedömer länsstyrelsen att den första kategorin bättre svarar mot uppgiften att stödja regeringen i arbetet att ta tillvara digitaliseringens möjligheter. Det är avgörande att den nationella myndigheten har stor och bred erfarenhet av praktiskt genomförande av stora utvecklingsprojekt, och hantering av omfattande elektroniska system. Därtill måste en myndighet i kategori 1 ha alla förutsättningar att på ett bättre sätt integrera användarperspektivet och behovet hos enskilda och företag. Sammanfattningsvis anser länsstyrelsen att dessa kriterier väger tyngre, och vi når därför en annan slutsats än utredningen på denna punkt.

Om uppgiften att stödja regeringen läggs på en myndighet med stabsfunktioner till regeringen bör denna myndighet få i uppdrag att bygga upp ett särskilt digitaliseringsråd där företrädare för ett antal myndigheter med it-tung verksamhet ingår.

Avsnitt 6 Mina meddelanden – överväganden och förslag

Länsstyrelsen har inga invändningar mot bedömningarna eller förslagen.

Avsnitt 7 Konsekvensanalys

Länsstyrelsen konstaterar att utredningen i avsnitt 7.1. endast fördjupar sig i de mer interna, direkta ekonomiska konsekvenserna för de föreslagna myndigheterna. På samma sätt inskränker sig bedömningen i avsnitt 7.5, om konsekvenserna för sysselsättning och offentlig service i hela landet, till rent praktiska följder av att myndighetspost blir digital och inte skickas med papper. Länsstyrelsen hade välkomnat ett betydligt större perspektiv om hur förslagen påverkar såväl Regeringskansliet som förvaltningsmyndigheterna. Inte minst gäller det frågan om de stora möjligheter som digitaliseringen ger för lokalisering av offentlig verksamhet.

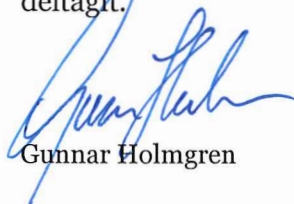
Länsstyrelsen saknar också en helhetsbedömning beträffande ansvaret för lagring i molnbaserade it-tjänster. Det gäller också framtidens digitala arkiv. Det finns ur säkerhetsperspektiv mycket som talar för att staten bör hålla detta samlat inom en myndighet.

2017-06-21

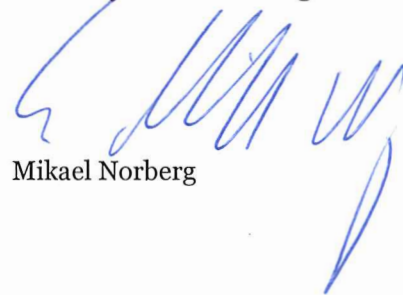
Dnr. 341-2218-17
Ert dnr. Fi2017/01289/DF

Inför detta yttrande har länsstyrelsen samrått med Kramfors och Härnösands kommuner samt fyra statliga myndigheter som har sitt säte i Västernorrlands län: Mittuniversitetet, Bolagsverket, Centrala Studiestödsnämnden och Statens Tjänstepensionsverk.

Detta yttrande har beslutats av landshövding Gunnar Holmgren, efter föredragning av stabsjurist Mikael Norberg. I den slutliga handläggningen har också Daniel Gustafsson, enhetschef för stabs- och utvecklingsenheten, deltagit.

Gunnar Holmgren

Mikael Norberg